

УДК 336(063)
ББК 65.052я43
Р 64

Розвиток бухгалтерського обліку, аналізу і контролю в умовах інтеграційних процесів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 1-2 серпня 2014 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2014. – 116 с.

УДК 336(063)
ББК 65.052я43
Р 64

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

СЕКЦІЯ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Бруханський Р. Ф.

завідувач кафедри обліку і правового забезпечення
агропромислового виробництва

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

МОТИВАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Трансформація сучасної парадигми ведення бізнесу зумовлює об'єктивну необхідність адекватної переорієнтації обліково-інформаційних потоків системи управління, зокрема з використанням стратегічних векторів, оскільки новітні вимоги менеджменту обґрунтовують доцільність розробки стратегічно-орієнтованих систем обліку.

На жаль, класичну модель бухгалтерського обліку внаслідок обмеженості її методології, звуженості предмету та орієнтації на ретроспективу не можливо вважати повноцінним джерелом інформації для формування та планування стратегії. Однак, якщо у сфері надання інформації про внутрішнє середовище бізнесу дана модель з незначними змінами і удосконаленнями все ж може бути трансформована у необхідний для одержання інформації стратегічного змісту вигляд, то у сфері надання інформації про зовнішнє середовище підприємства та інформації прогнозного характеру апіорі проявляється її недосконалість.

Окремі вітчизняні та зарубіжні науковці (І. Богатая, М. Болдуєв, С. Голов, Т. Графова, А. Пилипенко, М. Пушкар та інші) пропонують авторські варіанти практичної реалізації стратегічно-орієнтованих систем обліку, однак, ними не завжди вказуються мотиви необхідності розробки таких систем, що не дозволяє їх враховувати в процесі удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту підприємств.

Проведений нами моніторинг причин мотивації стратегічної спрямованості облікової інформаційної системи підприємства дозволив консолідувати основні з них у розрізі двох концептуальних груп з диференціацією окремих складових:

1. Мотиви загальноекономічного змісту.

Типовою причиною доцільності розробки стратегічно-орієнтованих систем обліку варто визнати трансформацію параметрів функціонування підприємств у сучасних умовах бізнес-середовища. Оскільки система бухгалтерського обліку є інформаційною моделлю управління, яка відповідним методологічним інструментарієм забезпечує фіксацію, ідентифікацію і обробку даних про факти фінансово-господарської діяльності підприємства та генерування і подання інформації про них користувачам за допомогою різних форм і видів звітності, за умов трансформації параметрів функціонування підприємств, їх структури,

динаміки ресурсів, зміни моделей і методів прийняття управлінських рішень повинна бути належним чином адаптована й облікова система до зростаючих інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів облікових даних.

Економічні трансформації, які зумовили необхідність розробки системи облікового забезпечення стратегічного менеджменту можна консолідувати у дві основні групи: 1) переорієнтація планової економіки у ринкову (в результаті диференційовано форми власності, переформатовано економічні відносини, активізовано інноваційні процеси, змінено пріоритети бізнесу з оперативних цілей на стратегічні та ін.). З появою нових ринкових умов господарювання з'являється потреба в розробці системи належного обліково-аналітичного супроводу реалізації стратегічних цілей підприємств; 2) глобалізація світової економіки та констатація її наслідків, що здійснили значний вплив на розвиток облікової практики підприємств і механізм регулювання обліку як у межах національних економік, так і у світі в цілому. Доречно визнати, що глобалізація економічних відносин, зародження спектру нових ризиків бізнесу, виникнення і посилення гіперконкуренції, підвищення волатильності фінансових і товарних ринків зумовили доцільність побудови на підприємствах системи стратегічного управління, для ефективного функціонування якої необхідною є формування стратегічно-орієнтованої системи обліку. З метою забезпечення еластичності бізнесу за умов глобальної економіки слід удосконалити існуючий підхід до побудови обліково-аналітичних систем шляхом включення нових об'єктів і розширення його часової орієнтації стосовно надання облікової інформації прогностичного та стратегічного характеру.

2. Мотиви облікового змісту:

а) генерування комплексної управлінської інформаційної системи (про внутрішнє і зовнішнє середовище) для прийняття стратегічних управлінських рішень. З метою забезпечення ефективного функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання, що характеризуються зростанням ролі інтелектуальних та інноваційних ресурсів, загостренням конкурентної боротьби та зростанням впливу зовнішнього середовища, необхідним є впровадження управлінських систем, які передбачають збір і аналіз даних про внутрішнє й зовнішнє середовище підприємства, що дозволяє встановити стратегічні цілі та оцінювати й управляти діяльністю підприємства щодо їх досягнення на основі оптимального використання наявних ресурсів за відповідного рівня розвитку зовнішнього середовища (з встановленням рівня ризику та невизначеності). Для забезпечення стабільного розвитку бізнесу в процесі прийняття стратегічних рішень недостатньо обмежуватися лише класичною обліковою інформацією, необхідно здійснювати постійний моніторинг переваг і проблем у порівнянні з конкурентами, що дозволить обґрунтувати тенденції та визначити причини динамічних змін обсягів реалізації, грошових потоків, прибутку, в результаті сприятиме оптимізації процесу прийняття більш ефективних стратегічних рішень у межах системи обліку витрат підприємства. Система інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства повинна орієнтуватись на пріоритетне використання інформації власне про зовнішню сферу діяльності підприємства, оскільки в сучасних мінливих умовах господарської діяльності традиційні системи збору і обробки облікової інформації є непристосованими

до відстеження і прогнозування кризових тенденцій бізнесу, вони в основному зорієнтовані на стабільні зовнішні умови діяльності.

б) активізація управлінського обліку як складової інформаційної системи підприємства. Окремі науковці [3, с. 720], розглядаючи стратегічний облік як один із видів управлінського обліку, відмічають, що основною причиною виникнення стратегічного обліку є необхідність забезпечення відповідності системи управлінського обліку новій моделі стратегічного менеджменту. Таким чином зміна тактичної концепції управління затратами на стратегічно-орієнтовану передбачає доцільність адекватного удосконалення управлінського обліку, впровадження до його складу нових методів, що представлятимуть необхідну інформацію для прийняття стратегічних управлінських рішень. При цьому концепція стратегічного управління затратами виступає орієнтиром для удосконалення системи стратегічного управлінського обліку підприємств, що повинен розглядатись у якості інструмента інформаційного забезпечення конкурентоспроможності підприємства і включати до свого складу оцінку наявних зв'язків у системі стратегічного управління, конкурентних переваг та факторів зовнішнього середовища, які впливають на ці переваги.

в) доцільність формування облікових даних про майбутнє підприємства. Сучасна система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємств, використовуючи в основному наявну інформацію фінансового і управлінського обліку, повинна розглядати таку інформацію під дещо іншим кутом сприйняття, ніж це прийнято за традиційними (ретроспективними) підходами до побудови облікових систем. Менеджмент сучасного підприємства не зацікавлений у громіздкому масиві всеохоплюючої облікової інформації, яка характеризується ретроспективним змістом і свідчить про наростання ентропії облікової системи, що передбачає наближення до стану невизначеності з боку користувачів облікової інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Точна і детальна інформація про минулі результати діяльності не задовольняє повною мірою зростаючі вимоги менеджменту та не дозволяє створити належні передумови для підвищення рівня його ефективності. Е. Харламова відмічає, що інвестора, як зовнішнього користувача фінансової звітності, більше турбує питання ефективності діяльності та фінансової стабільності в майбутньому періоді, в якому працюватимуть його вкладені кошти, а не те, що було до його вкладень. А сьогоднішній облік може дати тільки картину минулого, і жодним чином не майбутнього [2, с. 15]. Таким чином, одним із шляхів вирішення проблеми «ретроспективності» бухгалтерського обліку, яку виділяє ціла група дослідників (наприклад, І. Криштопа [1, с. 231]), є формування прогнозової облікової інформації в межах облікової системи підприємства, зокрема, на основі використання інструментів стратегічного обліку.

г) необхідність формування системи управління вартістю бізнесу на основі стратегічно-орієнтованої системи обліку. Проблема полягає у тому, що чинна модель побудови обліково-аналітичних систем підприємств не відповідає потребам менеджменту, відповідно, облікова інформація, яка наводиться в публічній звітності, повністю не відображає вартості підприємства внаслідок специфіки облікового інструментарію, на основі якого формуються показники бухгалтерської звітності (звітна інформація оприлюднюється з відставанням від

поточного стану справ, дані про який необхідні для ефективного управління факторами генерування вартості підприємства. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження системи стратегічного обліку, яка відображатиме і надаватиме інформацію менеджменту не лише про стандартні облікові об'єкти (основні засоби, виробничі запаси та ін.), а про всі фактори, що впливають на формування вартості підприємства (приміром, інтелектуальний капітал) у режимі реального часу, що дозволить приймати ефективні стратегічні рішення.

Література:

1. Криштопа І.І. Бухгалтерський облік в системі стратегічного управління підприємством [Текст] / І.І. Криштопа // Економічні науки: збірник наукових праць. Випуск 9(34). – Ч. 2. – Луцьк: ЛНТУ. – 2012. – С. 223-231.
2. Харламова Е. Векторы развития бухгалтерского учета [Текст] / Е. Харламова // ВСЁ про МСФО. – 2014. – Выпуск 1. – С. 14-15.
3. Хахонова И.И. Система стратегического учета: формирование и развитие [Текст] / Хахонова И.И., Хахонова Н.Н. // Фундаментальные исследования. Экономические науки. – 2013. – № 6 (часть 3). – С. 720-724.

Вигівська І. М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту

*Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир, Україна*

Пиріжок С. Є.

кандидат економічних наук,
викладач циклової комісії товарознавчих дисциплін
та комерційної діяльності

*Вінницький кооперативний інститут
м. Вінниця, Україна*

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Формування інноваційної економіки на сучасному етапі розвитку стає необхідною умовою для переходу до прогресивних структурно-технологічних і організаційних форм виробництва, вирішення проблеми матеріально-технічного забезпечення та модернізації національної економіки. Однією з обов'язкових умов при цьому є оновлення технічної бази підприємства, а саме експлуатація високотехнічних основних засобів та підвищення ефективності їх роботи. На даний час більшість підприємств України мають застарілу виробничу базу, що використовувалася ще за часів СРСР. Тому важливим фактором розвитку економіки, від якого залежить збільшення обсягів виробництва без додаткових інвестицій та забезпечення збереження майна, є посилення контролю не лише процесу надходження об'єктів основних засобів, а і процесів їх експлуатації та